

[Holger Hansen.]

Denne procedure må ændres, men det kræver opfyldelse af visse forudsætninger, som jeg her skal nævne:

En hurtig udbygning af det kommunale selvstyre og overdragelse af væsentlige statslige opgaver til kommunaldrift. Den grønlandske skole er en statsskole; den bør blive kommunal. Adskillelse af kæmnerembedet og embedet som statens repræsentant i kommunerne; kæmneren bør alene være kommunalbestyrelsens mand. Der bør oprettes teknisk forvaltning i enhver kommune, således at kommunalbestyrelsen får sagkyndig bistand ved bedømmelsen af bygge-, anlægs- og vedligeholdelsesarbejder. Der bør gennemføres — og dette er det væsentligste — en opgave- og byrdefordeling mellem stat, landsråd og kommuner, og dette må så medføre en fordeling af ansvaret, også det økonomiske ansvar.

Dette er efter venstres opfattelse forudsætningen for en egentlig ændring af planlægningen med det sigte at give grønlænderne større medbestemmelse og afgørende indflydelse på den fremtidige udvikling i det grønlandske samfund.

I den landsrådssamling, der netop er afsluttet, har landsrådets store flertal sagt ja til princippet om en direkte beskatning. Vi hilser denne afgørelse velkommen og anerkender dette skridt som fremsynet og modig politisk handling. Den direkte beskatning til kommunerne er efter vort skøn nøglen til den større indflydelse på den fremtidige politik, men det er klart, at det derudover er nødvendigt at finde frem til refusionsordninger, i princippet som vi kender dem henede. Der er allerede i ministeriet og i Grønlandsrådets sekretariat et arbejde i gang med disse spørgsmål; jeg ser gerne dette arbejde fremmet, fordi det efter vor opfattelse er den eneste vej til en ændring af den hidtidige praksis.

I denne decentraliseringstanke ligger også ønsket om at aktivisere den grønlandske befolkning. Vi har ofte hørt, at grønlænderne har stået udenfor og betragtet, hvad der er sket. Jeg tror, der er en sandhed heri. Denne apati, man kan møde hos nogle grønlændere, er nok en følge af afmagt over for udviklingen, af, at man krævede en effektivitet, som grønlænderne ikke ud fra deres

uddannelsesmæssige baggrund kunne præstere. Vi har, lidt hårdt sagt, betalt effektiviteten med apati hos store dele af befolkningen, for hvem investeringerne er skabt. Nu bør og kan vi forlade dette spor og lade de lokale områder få større bevægelsesfrihed, selv om et og andet måske skulle blive gjort anderledes, end vi henede er vant til at se det.

Jeg skal ikke gøre mange bemærkninger om det, der er blevet kaldt koncentrationspolitikken. Jeg kan nøjes med at erklære mig enig med ministeren i hans synspunkter desangående og blot føje til, at Grønlandsrådet på hvert møde kan tage dette problem op og gør det, og at dette spørgsmål fuldstændig ændrer karakter med den opgave- og byrdefordeling, jeg efterlyste før.

Om de to statslige tjenester, den kgl. grønlandske handel og Grønlands Tekniske Organisation, vil jeg gerne sige, at der uden tvivl forestår væsentlige ændringer af KGHs opgaver og arbejdsfelt. Dette må efter mit skøn betyde, at tiden ikke er inde til udflytning af KGH. Lad os få afklaret Handelsens fremtidige opgaver og så se på, hvad der da kan være fornuftigt. Det er ikke et grønlandsk problem, om KGH har plads det ene eller det andet sted; det er også et spørgsmål om investering af meget store beløb.

Med hensyn til GTO er det vor opfattelse, at der lang tid fremover vil være behov for denne tekniske tjeneste, men at tekniske forvaltninger i kommunerne bør overtage de kommunale opgaver på dette felt, gerne i samarbejde med GTO, hvor dette måtte være hensigtsmæssigt ud fra kommunalbestyrelsens skøn.

Skal jeg resumere disse betragtninger, som kun kan vedrøre enkelte sider af den store problematik, vil jeg gøre det ved at understrege, hvad der efter venstres opfattelse er de vigtigste ændringer af Grønlandspolitikken, der er behov for.

Spørgsmålet om ansvar og byrdefordeling må have en høj prioritet, idet den økonomiske baggrund vil skabe basis for en høj grad af indflydelse for den grønlandske befolkning i deres eget land. Fortsat kapitaloverførsel fra det danske samfund er nødvendig; men højere levestandard i Grønland må betyde, at befolkningen deroppe selv deltager økonomisk, og en indkomstudjævning gennem direkte